

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL DARBO KODEKSO NR. XII-2603 248 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-1607 (TAP-22-1449)(TAIS-22-10702(2))**

2022-08-22 Nr. NV-2426

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas: Pateikti Vyriausybės išvadą dėl Seimo narių J. Sabatausko ir T. Tomilino pateikto įstatymo projekto, kuriuo siūloma vietoj imperatyvaus draudimo streikuoti nepaprastosios padėties metu numatyti galimybę pritaikyti tokį draudimą, kai streikai turi ar gali turėti tiesioginę įtaką aplinkybėms.

Esama situacija:

- *Konstitucijos 51 str.* įtvirtinta, kad darbuotojai, gindami savo ekonominius ir socialinius interesus turi teisę streikuoti. Šios teisės apribojimus, įgyvendinimo sąlygas ir tvarką nustato įstatymas.
- Šiuo metu *Darbo kodekso 248 str. 2 d.* nustatyta, kad streikai draudžiami stichinės nelaimės zonose, regionuose, kuriuose nustatyta tvarka paskelbta mobilizacija, karo, nepaprastoji padėtis, iki bus likviduojami stichinės nelaimės padariniai, paskelbta demobilizacija ar atšaukta karo, nepaprastoji padėtis. Įstatymo projekto rengėjų teigimu, aplinkybės dėl kurių skelbiama nepaprastoji padėtis, gali būti pačios įvairiausios, nevienodai grėsmingos ir esamas reguliavimas darbdaviams suteikia pranašumą darbuotojų atžvilgiu, leidžia nepaisyti darbuotojų interesų, piktnaudžiauti situacija.
- *Nepaprastosios padėties įstatyme* numatyta, kad Respublikos Prezidentas ar Seimas nustato asmenų naudojimosi teisėmis ir laisvėmis apribojimą Respublikos Prezidento dekretu ar Seimo nutarime, kuriais įvesta nepaprastoji padėtis, atsižvelgdamas į grėsmės santvarkai, visuomenės rimčiai laipsnį ir pobūdį, kitų aplinkybių ir sąlygų visumą bei galimybes greičiausiu būdu pašalinti grėsmę, sumažinti ją bei jos sukeltus padarinius.
- *Seimo 2022-06-28 nutarimu Nr. XIV-1244 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“* nepaprastoji padėtis dėl karinės agresijos prieš Ukrainos valstybę ir dėl pabėgėlių situacijos pratęsta iki 2022-09-15. Nutarimu nustatyta, kad draudžiama retransliuoti ir (ar) platinti internete Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos radijo ir televizijos programas, taip pat organizuoti ir rinktis į susirinkimus, kurių tikslas – bet kokia forma ar mastu palaikyti Rusijos Federacijos ir (ar) Baltarusijos Respublikos veiksmus, dėl kurių įvesta nepaprastoji padėtis. Draudimo streikuoti nėra numatyta.
- *Karo padėties įstatyme ir Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme* įtvirtintas absoliutus draudimas streikuoti valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, teritorijose, kuriose įvesta karo padėtis, o paskelbus visuotinę mobilizaciją – asmenims, įrašytiems į civilinio mobilizacinio personalo rezervą, taip pat darbuotojams, atliekantiems funkcijas, kurios reikalingos ūkio subjektams nustatytoms būtinosioms užduotims vykdyti, o *Civilinės saugos įstatyme* numatyta, kad Vyriausybė, paskelbusi valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, gali nustatyti asmenų naudojimosi teisėmis ir laisvėmis apribojimus, būtinus ekstremaliajai situacijai likviduoti ir jos padariniams šalinti, tačiau teisės streikuoti apribojimas nenumatytas.

Esmė: Siūloma *iš esmės pritarti* įstatymo projektui Nr. XIVP-1607, *tačiau jį tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:*

- Darbo kodekso 248 str. 2 d. nustatyti, kad streiko skelbimo draudimus mobilizacijos, nepaprastosios, karo padėties ar ekstremaliosios situacijos metu nustato mobilizaciją, nepaprastąją, karo padėtį ar ekstremaliąją situaciją reglamentuojantys įstatymai (t.y. (Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymas, Nepaprastosios padėties įstatymas, Karo padėties įstatymas ir Civilinės saugos įstatymas). Vietoje sąvokos „stichinė nelaimė“ vartoti sąvoką „ekstremalioji situacija“;
- atkreipti Seimo dėmesį, kad atitinkamai turėtų būti patikslintas Nepaprastosios padėties įstatymo 7 str. 1 dalies 3 p., suteikiantis teisę skelbiant nepaprastąją padėtį Respublikos Prezidento dekretu ar Seimo nutarime kiekvienu konkrečiu atveju apsispręsti ir dėl streikų draudimo (šis pakeitimas galėtų būti įtrauktas į Seime svarstomą Nepaprastosios padėties įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1829) bei Civilinės saugos įstatymo 8 str. ir 9 str. 19 p., numatant, kad, susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai, gali būti laikinai apribota teisė streikuoti, ir kad Vyriausybė, paskelbusi valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, gali nustatyti teisės streikuoti apribojimus (pakeitimai galėtų būti įtraukti į Seime svarstomą Civilinės saugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1819).

Atitiktis Vyriausybės programai: projektas su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimu nesusijęs.

Derinimas:

- Nutarimo projektas suderintas su Vidaus reikalų ministerija, Teisingumo ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Finansų ministerija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija. Dėl Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pastabų, į kurias neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma.
- Įstatymo projektas Nr. XIVP-1607 svarstytas 2022-07-26 Trišalės tarybos posėdyje. Nutarta svarstymą perduoti Darbo santykių komisijai ir, gavus Komisijos išvadas, svarstyti pakartotinai (kitas TT posėdis planuojamas 2022-08-30).
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų neturi.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlome nutarimo projektą **aptarti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje) ir teikti svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.**

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė